

Bokrétások Garaja

TÁRSADALMI
FOLYÓIRAT

SZERKESZTI
PAULINI BÉLA

Megjelenik havonta egyszer

A Magyar Farsang műsorával Gyöngyösön, 1935. febr. 3.

A legöregebb szanyi bokrétás

Irta: Kokas Kálmán, Szany

Bokrétásnak lenni a legnagyobb tisztesség. A bokrétámozgalom nálunk az elképzelhető legnemesebb büszkeséget neveli; új, nagy magyar lelki élet támad ősi alapon... De ki Szanyban a legeslegbüszkébb bokrétás?

Késztelenül az ötvennégy éves öreg dusoló. A legöregebb bokrétás, de csak korban, mert frissességben tulesz a fiatalokon. Egyébként tekintélyes gazda. Esküdt. A Pap-utcában szép háza, a Bugán tizenöt hold földje van. Alacsony természetű, keménykötésű, őszbehajló magyar. Sokat dolgozott életében. Bár ha egy fordult mulatott is.

Ő az egyetlen, aki soha nem próbál, de mégis a legtökéletesebben tudja a dolgát. Ha egyszer gyakorolt eleget azokon a farsangvégi mulatónapokon, amikor még három napig egyfolytában muzsikált a dudás, vagy a »citerás«. Hajnali záradék volt a dus. A mulatók körbe álltak, a citerás rázendített a dusra, a dusoló meg — tele pintes üveggel a kezében — a kör közepén járta.

Ennek a táncnak nincs koreographiája. Nem lehet meghatározni mozdulatait. Amolyan táncrögtönzésféle, amelyben ki-ki szabadon engedheti át magát hangulatának, érvényesítheti táncakétségét. Daloltak is hozzá. Efféle pajzán nótákat:

Eltemették az öreget, mellé tették az öveget.
Igy jár aki mindig bort iszik, míg a temetőbe nem viszik.

Falu végén a vasvella, mégis begyűtt a kolera.
Se urakra, se papokra, csak a szegin parasz-
tokra.

Ej haj, igyunk rája, ugyis elnyel a sir szája,
Ott lesz fáradt testünk csendes tanyája.

Szirtül legeljetek, fának ne menjetek.
Mert ha fának neki mentek, fejeteket beveritek.
Szili kut, szanyi kut, szentandrásai sobri kut.

Mikor egy nótának vége volt, a dudás »megnyekergette« a dudát, vagy ha citerás volt, »dust« játszott, a dusolót pedig fölemelték. Némielyik legénynek ilyenkor bizony bele is ütögették fejét a mestergerendába. A dusoló

íhatott, míg le nem tették. Azután dobott a citerába egy kis aprópénzt a »dus«-ért. A dusolás végén némelykor úgy megtelt a citera

Pál felvétele

belseje aprópénzzel, hogy hangját is alig lehetett már hallani.

A legöregebb bokrétásunk bokrétás karrierje ehhez a tánchoz fűződik. Megcsodálták a fiatalabbak egy-egy lakóhelyükön, amikor ugy elkapta a jókedv. Hanem, hogy a legények közé álljon és táncoljon, erről eleinte hallani sem akart.

Mindössze arra tudtam rábánni, hogy eljőjön velünk a Gyöngyös bokrétába — kísérőnek.

Nem is csalódtam. Mikor belekerült a Gyöngyös bokrétára sodrába, megértette ezt a »Világosodást«.

— Micsoda kitalálás ez — mondotta. — Sohasem hittem volna, hogy ilyen sokféle »cifra« viselet legyen az országban. Hanem a szanyi viselet mégis csak a legszebb. Nézte a leggyönyörűbb táncokat. Mindet megcsodálta. — Hanem én mégis mindnél különbül járom — jelentette ki végre.

S mikor látta, a szinpadon táncolni az öreg kapuvári verbunkós mestert, a kiskun gazdákat és még néhány férfit, kik szintén tul vannak az ötvenen, nem tudott ellenállni a biztatásunknak, hogy ő is táncoljon. El is járta a dust, de remekül.

Az ő egyszerű munkás, földműves életében ritka élmény, határtalan boldogság, büszkeség kedves emlék egy-egy bokrétás szereplés. Legkedvesebb emléke az angolokkal való bártkozással.

Leginkább előadás után szokták körülvenni az érdekesebb »sztárokat«, hogy üdvözléjként, és egyet mást megludjanak tőlük. De rék dusolónk ilyenkor is megmutatja bokrétás rátermettségét.

Egy alkalommal — persze tolmács útján — angol hölgyek ostromolták kérdéseikkel. Hogy mi van abban az üvegben, amit tánc közben a kezében tartott?

— Hát mi lenne, bor! Tessék megkóstunyul! — s már nyújtja is az üveget. Az angol hölgyek kóstolás nélkül is hisznek, hanem erre már előkerülnek a retikülökből a bonbonos dobozok és visszakinálják az öreget. Ő nem is veti meg a kínálást. Egy meg azt kérdi tőle:

— Van-e utóda?

— Akár a Jákobnak! — felelte az öreg.

Erre már zavarba jött a tolmács is, akit előbb ki kellett oktatni a Bibliából, hogy meg tudja magyarázni angolul, hogy mit mondott az öreg. (Itt ugyan nagyított öregünk, mert nincs annyi gyermeke, mint Jákobnak volt, de nem messze áll tőle.)

Hanem a Gyöngyös bokrétás napok hamar elrepülnek. A nagy vigalomban észre se veszi esküdtünk, hogy másnap már folytatni kell az otthon abban hagyott kemény munkát. Ott kell állni naphosszat a cséplőgép mellett a tőrekben, vagy szántani a tarlót. Azután nincs napjában kétszer pecsenye pároltkáposztával bár cseréplábosban sült pompás turóscsusza — finom ropogóssal — az van hál' Istennek.

Szólásmondások

Feljegyezte: Czifrok Nagy László
Kiskunhalas.

A magyar olyan, mint fában a csomó. (A fejsze se fogja.)

Míg kicsi a gyerek, az anyja szoknyáján gázol, ha megnő — az anyja szíven.

Vén embernek bor a patikája.
Nincs az Istennek elfelejtett teremtménye.

Az Isten se siet, se felejt.

Nem az ám az ember, aki valakit megver, hanem aki azt állja.

Nem kell a vadkendert, meg a rossz embert vetni, terem az magátul.

Nagy fent lakik az Isten, de nagy alá lát.

Ha májusban nincs eső, sirhat a kenyérkereső.

Ugy dolgozzunk, mintha mindég élnénk, úgy imádkozzunk, mintha mindjárt halnánk.

Miden malac megtalálja a maga dörgölődő fáját.

A jó asszony a betyárból is embert farag, a rossz asszony meg a jó embertől is betyárt.

Öregek készüljétek, fiatalok készen legyetek. (T. i. a halálra..)

Nem úgy fázik, ahogy reszket.

Nem szánt az égi madár, mégis eltartja a határ.

A szerelem is hamar kifogy, ha dézsával öntik.

Ne rázd a fát, amelyik úgy is hullajt.

Aki ebbel lakik, ebbé kell annak lennie.

Az elején kell a haragot is megfojtani.

Vehetnél bár szépet, gazdagot eleget, de kevély kontyáról félthedd a süveged.

Nem ér a harag semmit — erő nélkül.

Mindenki olyan virágot szagol, a melyet szakajtott.

A napnak hold az öccse.

Nagyot hall, mint ősszel a molnár. (T. i. a molnárnak akkor sok az örölni valója.)

Jól élt ember, nagyszőrű kutya nem fázik.

Legjobb szomszéd a jó kerítés.

Két asszony egy lakodalom, három asszony — sokadalom.

A fehér lilomnak is fekete az árnyéka.

Akár milyen bő az idő, végtére csak kifogyunk belőle.

Fakó szekér, kenderhám, mind a kettő rossz szerszám.

Hoci a pántlikád

Az, az, teljes gözzel és teljes göggel... olykor már úgy látszák, hogy az eredmények megkívánói megcsillapodnak és belátják, nem nagyon ildomos kész eredményekre rávetni magukat s a lehetőséget, mit ürtüyek fellátására fordítanak, néhan derekabb dolog volna ügyeki találására fordítani. Ez ugyan nehezebb. Becsületesebb, habár, de nehezebb. Ez már túl nehéz? Aztán időnként mégis újra fel-lángol a kedv, teljes gözzel — hegyibe.

Illetőleg teljes göggel?

Csodálatos, milyen tehetségesek annak felfezésében, mi is a jogcim rárontani a »divatra«, néhan fölébe kerekedni, hát hogyne. Ezért, meg ezért! Teljes göggel olykor, ezért, meg ezért: gyere szegény nép... de szeretlek, majd megeszlek, hol a pántlikád fejemlelek, én emellek fel igazában, idenezz, hogy emellek! hoci a pántlikád!

Boldog új évet és — békességet az új esztendőben. Az az, végezze mindenki békében a maga dolgát, nem muszáj okvetlenül a bokrétás ügyek »párhuzamos akcióját« találgatni tucatjával, akad más munka is. Lehet például küzdeni az egyke ellen, a tüdővész ellen, lehet jó utakat, valamint kutakat építeni stb.: szintén feladatok.

A bokréta derüje

A csurgónagymartoni bokréta a Gyöngyös-bokrétába ment a Balatonnak vette útját. Fonyódon megszakítottuk az utazást és éjfélkor indultunk tovább. Alvásra persze nem igen kerülhetett sor, hiszen a táncteremből vonatra szálló bokréta olyan vidám hangulatban volt, hogy hangos kedve miatt még a velünk utazó »civilék« sem tudtak aludni. Sőt ha pár pillanatra valamelyik fiatal leány elbékült volna, már valaki teljes »jóakarattal« kötögette: »Honka hé, mit mondanak otthon, hogy az első bokrétás utazásodat is átaldtad. A legóberebb mégis Füstös Jóska volt, aki többek közt szorgalmasan jegyezte az állomások neveit. Egyszer történetesen oda-szólt az egyik állomáson Tóth Janinak:

— Jani, olvasd csak el, micsoda állomás?

Jani törli az ablakot, kinéz, hát megpillant egy ménkü nagy táblát. Mivel nagy képé, nem vette tudomásul, hogy az bizony csak ré-lám tábla, hanem olvasta — állomás névnek:

— Harmatviz!

És Füstös nem veszi rögtön észre a kópéságot, már-már írná fel az »állomáscímek«. No, de lett erre hahota.

A vonat ment tovább, robogott, s utóbb már-anár megnyugodott volna a Bokréta. Ha Fekete János csakhamar a könnyezésig meg nem neveltet bennünket, amikor is a következő állomáson kihajol, majd odakiáltja Füstösnek: Schmolli paszta állomás!

ZSIGETHY ZSIGMOND, CS.

Nagymarton.

A kongózás

Bevallom őszintén: a fejemgyei pusztán — ahol születtem s »gyerekeskedtem« — nem volt tudomásom arról, hogy a kongózás egy nem a legparádásabb formájának örülök — karácsony estéjén. Amikor is a havas udvaron — akkor még szép, fehér karácsonyok voltak — amely szép havas udvart ezüstösre vert a csillagsereg, egyszerre csak hatalmas ostordurrogatás, tülkölés, kolompolás támadt, kocsisok, bérésék, juhászok, kanászok gyülekezete jött köszönteni atyámat, ki gazdaszt volt, illetve jött köszönteni mind az egész családot, melyben én voltam a trónörökös vagy micsoda, nem tudom, hogy a gazdatiszt-családok elsőszülött gyermekeit hogy kell tisztelni, de ezen most ne tündödjünk. Egyszóval nagyon, de nagyon igaz örömmre szolgált a zene-bona, aztán meg, hogy jött a gazda és de viszont tempósan elmondta a köszöntőjét, aminek a vége így szólt: »... tehát adjon az Uristen bort, búzát, békességet s ha kiszólitja őket az árnyékvilágbul, adjon lelküknek örök üdvösséget, szivemből kívánom.«

Megragadó volt látni a szürös, subás árnyakat a csillagfényes udvaron, hallani a robbonó, kirobbanó zene-bonát, a tempósan elmondott jókívánásokat, mindez igazán nem mindennapi köszöntésforma, az ám, egy esztendőben csak egyszer való... És mondom, egyszer csak rácszmélek, hogy ez nem a legparádásabb kongózás kongatás, szép, de nem a miénk a teljesség? Hogy alighanem a »szüzugyafordítás« a teljesség?

De azért csak hadd gondoljak vissza kongatásukra elragadtatással.

Édes kor volt — csupa ezüst. Mert gyermekkorom is... P. B.

A szüzugyafordítás

Ezt a népszokást a cigándi bokréta vidéki néprajzi alapu bemutatókon, valamint Budapesten a Gyöngyösbokréta keretében is bemutatta. A közönség zugó tapsa mutatta, hogy a népszokás a maga ősi mávöltában, menyire az elevenig ér...

A cigándi bokréta szüzugyafordítása abból áll, hogy a legények közül egy, aki jól tudja a karikást kezelni, mint számadópásztor jelenik meg az ablak alatt és megkérdi a gazdát, hogy: »Szabad-e a szüzugyát az udvaron megfordítani?« Igenlő válaszára aztán behajtja a »szüzugyát« az udvarra — a bokrétás bemutatókon természetesen a szinpadra — és ott »megfordítja«. A gulyát a többi legény képezi, akik kolompokkal, tülkölés-felszerelvénye-hatalmas zajt csapnak. Csen-gés-bongás, tülkölés, marha-és borjubogások utánzása meglehetősen hangzavarrá tömörül, melybe a »számadó« ostorpattogatása durrog bele, ahogy a gulyát — fordítja.

A gulyafordítás a legelőkön, utakon, kutak mellett. — ha a pásztor szerint rossz irányban halad a gulya — valójában ugy-e abból áll, hogy a tömegben együtt haladó gulyát a pásztor megelőzi és az elsőket ostorral ha-

lyes irányba tereli, «fordítja». Nem üti meg őket csak patogat az ostorral irgalmatlanul, hogy még a gulya végén levő állatok is felfigyelnek. Ez a fordítás nem könnyű dolog, mert az élen haladókat a hátulról jövő tömeg, állandóan nyomja a már veit irány felé. Dícséret is a pásztor-emberre, ha azt mondják róla, hogy jól tud gulyát fordítani, hiszen a pásztor egész gulyával áll szemben, sok százra rugó jószág akarátát kell leküzdenie. Nem, nem lehet csodálkozni azon, ha a pásztor a maga életében ezt a pásztorteljesítményt annyira értékesnek tartja, tartotta, hogy gazdáját az esztendő, tehát a szolgálat végén éppen ezzel tisztelte meg; jó reménységgel a jövőre. S ez lehet igazi alapja a népszokásoknak is.

Egyébként magáról a népszokásról alábbiakat tudom. A Bodrogközön és a vele szomszédos Szabolcs vármegyében két-három évtized előtt, még általános szokás volt ez a faluban. Én is bodrogközi még pedig Tiszakarádi születésű vagyok, itt nőtem fel és a bodrogközi nép életét élem ma is a szomszéd faluban Cigándon. Óév estéjén, vagy pedig farsang végén volt ideje a gulyafordításnak. A farsangvégi szokás ma már eltűnt, mert csufolódás járult hozzá, de az év végi ma is sok helyen él.

Ahol az óévi szokás él, már jó előre összebeszélnek az egy «gulyába» csoportosulók, megválasztják a szószólót és nem megsufolják azt a helyet, hol megjelemlék, hanem megtisztelik. Ugy fogadjá azt a gazda is, sőt nagyon rossz néven venné, ha a faluban, ilyenkor járkáló több «gulya» közül egy sem térne be udvarára, hogy kikolompozza a régi esztencőt, minden bajával, rossz ártalmas dolgaival együtt és megáldja az utat, mely áldásnak vezető gondolata a szaporodás, még pedig mindenben: állatban, természetben — gyermekben való termékenység, szaporodás. A termékenységet maga a biblia teszi a legnagyobb áldássá, mikor azt mondja: »Sokasodjatok, szaporodjatok és töltsetek be a földet«.

Várta a tiszamenti magyar gazda a szüzigulyát a maga udvarára, mert meggyőződése volt, hogy teljesedik az áldás, ahol a szüzigulya megjelenik, jószágban, természetben és gyermekben egyaránt. S meg is jutalmazta a gulyát mézes pálinkával — »pájkával« — meg édes maléval, amit egyenesen erre az alkalomra sütött a gazdaasszony nagy vigyázat mellett tengerilisztból. Nem volt ám az olyan könnyű dolog, mert tudni kellett az asszonynak, hogy ki a legszerelmesebb legény és leány — »jány« — a faluban és mindenféle varázslatos módszerekkel azoknak a szerelmét kellett a maléba belecsalni, hogy attól legyen édes. Hát én nem tudom igaz-e, vagy se, de bizonyos, hogy a malé sok asszony keze alól igen jó édesen került ki.

A farsang végi szüzigulyafordításban, a legények megint csak végig kongatták a falut, de az idős lányok háza közelében ugyancsak erősen forgatták a gulyát minden engedelmikérés nélkül és kiabáltak, hogy: »Hushagyó, hushagyó, itt marad az eladó«. A kicsufolt lány néha bizony forró vízzel tisztelte meg

Öcsényi dal

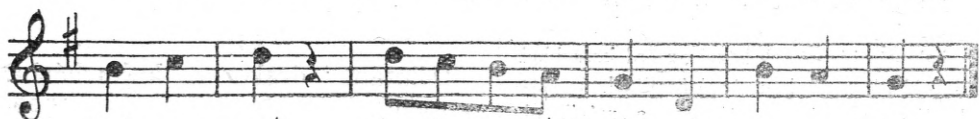
Tempo giusto.

1. Ar-ra lent a kis-ő-csé-nyi ré-ten Kinyi-lott a
2. Ez az asszony úgy é-li vi-lá-gát: Ha az ű-ra

tu-li-pán a bo-roz-da szé-len: Egy-két szál,
nincs otthon, sü-ti a po-gé-csát, Csör-gő-re,

há-rom szál, Csalfa vol-tál ró-zsám, meg-csal-tál.
pör-gő-re; Vár-ja a ba-bá-ját es-té-re.

Volly István feljegyzései.

az izetlenkedőket, ha csak tehetette. A hatóság pedig lassan elnémitotta ezt a változatot. Bár ha a tiszamenti magyar azon gondolkodását vesszük, hogy a meddőség szegény és gyalázat a nőre, akkor könnyen érthetővé válik a szüzigulyafordítás szokásának óév estéről a farsang végére való átsiklása is. Ezt a meddőséget, mint gonosz megszállást, akarhatták az »gymaradt« lánytól elűzni. A csufolódás itt valósággal a kényszerítés szerepét töltötte be. Igen sok esetben eredménytelen.

A cigándi bokréta a szüzigulyafordítás ama formáját mutatta be, melyet a mai ember érzékenysége megbir, tehát — az évvégit. Felujítottuk, habár mi erre felé szaporák vagyunk, a mi szívünk azért dobog, hogy minden magyar helyett — tiz éljen a földön. Azt akarjuk, mert...

»Adjon az Ursten szerencsés jó estét, édes szenvedő magyar nép! Szabad-e a szüzigulyát az udvaron megfordítani?... Szaporitson, gyarapitson téged az Ursten, az új esztendőben!...«

KÁNTOR MIHÁLY, CIGÁND.

Egyéb kongózáások

S most az elmondottak kikerekítésére néhány részletet közlünk a »Népelet« című folyóirat Kongózás című cikkéből. Ez a legkülönbözőbb vidékek kongózásairól ad képet.

»A kéndilónai gr. Teleky udvarban 1906 újév napján régi szokás felelevenítésképpen megjelentek az összes uradalomhoz tartozó emberek, boldog újévet mondani, és szólott a kovácsok kezében az üllő és a kalapács, a kocsisok kezében patogatott az ostor és mindenki a maga mesterségét buzgalommal szinlelte, minek következtében mintegy 180 korona osztatott ki a boldog újév viszonzásául. (Kolozsvári Ellenzék 1906 jan. 1.)

Drávafokon »karácsony estéjén a pásztorok

vértelnek és marhaharanggal kolompolnak, sőt lövöldöznek is«. (Somogy m. monografiája 207) Dunántul egyéb helyiségeiben, főként Zalában is ismerik, így Nagypapornakon, Zala-szentgróton, (Népelet 39:101). Apahidán »újév napjának reggelén a falusi bérlőnek udvarában szolgáló béresek, egycsoportba gyülekezve végig járják a falu jobbmodu házaait » az udvarokban futkosva, bőrostorok patogatásával, kolompok zörgetésével, meg »hé, hó, ne, csá« állatterelő indulatszók kiáltásával az egész ház népségét felriasztó lármát csapnak. Némelyik évben kiegészítette még a csapatot egy sajtár és benne literes mértéket vivő ember, aki folyton ezt kiabálja, »ne hagyj, hogy szopjon!« T. i. a borju. Ritkábban favágó is csatlakozott hozzájuk, ki a földnek egy bunkós fával való ütögetésével jelenti favágói mivoltát. (Erdély 21:26)

Itt-ott találunk pünkösdre eső ostoros pásztor-köszöntést is: Sárhelyen »Pünkösöd vasárnapját megelőző éjjel már 12 órakor erősen patogatják ostorukat a pásztorfiuk«. (Békefi 45.) S amit ilyenkor kaptak, nevezik »pünkösdi garas«-nak. (Radványi, fipolyszalkai nyelvjárása 58.)

Amikor azonban az újévi köszöntés, kongózás kísérő körülményeit a más napokra eső pásztor-köszöntésekre is átruházták, ezzel már meg is kezdődött az eredeti szokás — bomlása. Olykor, ahogy az eredeti újévi kongózás homályosult, nem is tekintették már önállóknak, hanem összekapcsolták más napnak szokásaival, együtt üzték őket »Farsang estéinkint maskarát öltöttek, azokat ostoros legények hozdozták«. (Páncélcseh, Semayer).

Itt-ott, főleg a karácsony esti, és újév reggeli ostopatogatáshoz babonás hiedelmet kapcsolnak. »Aki karácsony éjjelén, amikor az éjfél misét mondja a pap, egy Luca napján készült ostorral körül patogatja a templomot, megismeri a boszorkányokat«. (Eger; Népelet 18:100).

Magyar farsang

Gyöngyösön 1935. febr. 3-án rendezik a Magyar Bokréta

I.

Farsangi felvonulás d. e. fél 12 és fél 1 óra között, a város főbb utvonalaival, ha megfelelő hó van, csengős szánokon, a szánkós felvonulás utvonala: Szent Bertalan ucca, Kossuth Lajos ut, Károly király ut, Petőfi Sándor ucca, Fő-tér, Jókai ucca, Országút ucca, Mátyás király ut. A főtéren ugyanezen időben térzene.

II.

Délután 4 órakor a kulturházban a gyöngyösi bokréta avató ünnepe, négy mátraalji bokréta részvételével.

1. Himnusz, Éneklék az összes bokrétások.

2. Paulini Béla a Magyar Bokréta szövetség nevében szól az új bokrétásokhoz.

3. Atkár község bokrétája: sarkantyustánc, karikatánc, menyecske-váltótánc.

4. Gyöngyöspatai bokréta: fonó kép.

5. Gyöngyöshalászi bokréta: arató-ünnep részlet, kettősugró.

6. Nagyrédei bokréta: lakodalmi részlet a gyertyástáncal.

7. Gyöngyös város bokrétája: helyi népdalok, kapástánc.

8. Magyar Hiszekegy. Mondják az összes bokrétások.

A babonás hiedelmek azonban általában két-félék:

1) Somló vidékén: »Hogy az állatokat megóvják a rossz szellemektől, (Népjélt 39:101) Nógrádban (u. o. 8:378) s Esztergom megyében (Esztergom m. monografiája 86) »Hogy elijesszék a boszorkányokat, Erdélyben: »Hogy elűzzék a marháktól a rossz szellemet«, (P.H. 1893 dec. 31).

2) Göcsejben: »Hogy ezévbén sok malac és borjú legyen«. (Gönczi 266.) Nagykárolyban: »abban a hitben, hogy ha ettől a marha felébred és a másik oldalára fordul, bő és szerencsés szaporodása lesz az új farsangban«, (Népjélt 39:38) A szászbrétei magyarok közt: »Hogy a gazdának sok marhája legyen«. (Sejmayer).

E babonás hiedelmek közül az érdekesebbek az utóbbiak, vagyis a nyájfordításhoz kapcsolódók: ha a jószág éjfélkor a másik oldalára fordul, bő és szerencsés szaporodás várható az új évben; s a jószág felébresztésére való kongatás az ostorral, a kolompolás, hóhécszás. Érdekesebbek, mert ezek kapcsolják a farsangkor férjhez nem ment lányokhoz a pástörök eredetileg újévi ostopotogtatását, túlkölését, kolompolását. »Farsang utolsó estéjén a legénykék a lányos ház elé vonulnak, ott ostorral, kolomppal, rossz bádoggal lármát csapnak, visongatnak, élesen füttyülnek, majd ezt kiabálják: »Kinek van eladó jánya, hajcsa ki a szűz gulyába!«. A leány visszafel: »rönköt emelj, szakadj meg, mért nem házasodtál meg!« Legényes ház előtt pedig így kiabálnak: »árpakenyér, zablepény, mér marattál vénlegény!« Erre mondják, kongóznak. (Fornós Nyr. 40:237)

Ünnepi szokásaink jókívánságai azonban nemcsak a termésre és tenyésztésre vonatkoznak, hanem bennük van a család szerencséje és boldogsága is. Így lesz a jószágkolompolásból a leánykolompolás, de legénykolompolás is. És nem csak a legények kolompolnak, hanem a lányok is, és végül a legjellegzetesebb, hogy nem mindenütt tartják megszógyenítésnek, mert sok helyt ajándékot is adnak a kolompozóknak... Mindezek pedig kizárják, hogy a kolompozás már eredetileg — leánykigyonyolás lett volna, sőt — ellenkezőleg, jókívánat, a család legényének, leányának szerencsés szaporodása az új évben. Ezt bizonyítja az is, hogy éppen az u. n. szűzgulyafordításhoz kapcsolódó hiedelem miatt, néhol a — jegyváltáskor is kolompolnak.

SZENDREY ZSIGMOND

De a kongózás, mint fogalom mégis mit fed? A kongatást az ostorral, a kolompolást, az üllők verését, a »földnek egy bunkós fával való ütögetését«, vagy az egész kedves zenebonát. Nos, valóban, tartalomban mindez egyet jelent...

De most már eleget tudunk minden vidék kongózásáról.

Szabad-e a szűzgulyát az udvaron megfordítani? Szabad! »Szaporítson, gyarapítson az Uristen téged magyar nép az Ujesztendőben«.

A Magyar farsang első pontját kívánja jelezni annak a népművészeti alapú ünnepsornak, amit országosan úgy kell megszervezni, hogy az ünnepek természetesen osztozjanak el, az — egész országra s az egész esztendőre. Igenis a Magyar farsangtól a Magyar pünkösdtől, a Magyar kenyér ünnepén, az egy-egy népművészeti értelemben nevezetes környék középpontjában rendezendő bokrétás-ünnepeken át a Magyar Karácsonyig. Tehát ne legyenek népművészeti ünnepek egymás hegyén-hátán: »elosztva az országra és az esztendőre« legyenek ünnepek s olyan természetességgel, hogy az ötödik gyöngyösbokrétás esztendő végén — ez az idej — végre meg lehessen adni a következő év országos viszonylatú népművészeti ünnepeinek azt a sorát is, amit be is lehet tartani.

Ilyen nagyszabású ünnep se legyen túlzottan sok, ez megint csak a megünatáshoz vezetne, aminek a mérhetetlenül nagy jelentőségű »divatot« az ország értékei iránti gondosságból nem lehet kitenni: bizonyos összpontosítások eszenek meg esetleg csak két esztendőnként, a Magyar kenyér ünnepe legyen mindenesetre vándorünnep stb. — e kérdéseket 1935-nek tisztázni kell, országos érdekből.

De ez irányú elmélkedésből, többet máskor.

5. §.

Az első Magyar Farsangban a következő bokréták vesznek részt:

Atkár. A község története a kutforrások és hagyományok szerint 1325-ig nyulik vissza, amikor az Aba nemzetség birtoka volt. Határában végződik a »Csörszárka«. Főképen kigazdák lakják, kb. 200 lélek. A nők aranyos főkötőt és bársonyszok-

nyát viselnek.

Gyöngyöshalász. Lakosainak száma kb. 2000. Földmivelő nép lakja. A népviselet kihalóban volt, de újraéled, tekintve, hogy a lelkesedés megvan. Az alakuló bokrétának nem lesz könnyű a feladata — de meg fogja találni a módját, hogy a divatot a továbbiakban ő irányítsa.

Gyöngyös város. Férfi csoport alakult. Hatalmas remekművű sok gombok a dolmányokon, amiken igazán »megakadhat« a szem. A dolmányok anyaga kék posztó, de a ruhát kétségtelenül a nevezetes ezüst gombok után nevezték el »ezüstös ruhának«!

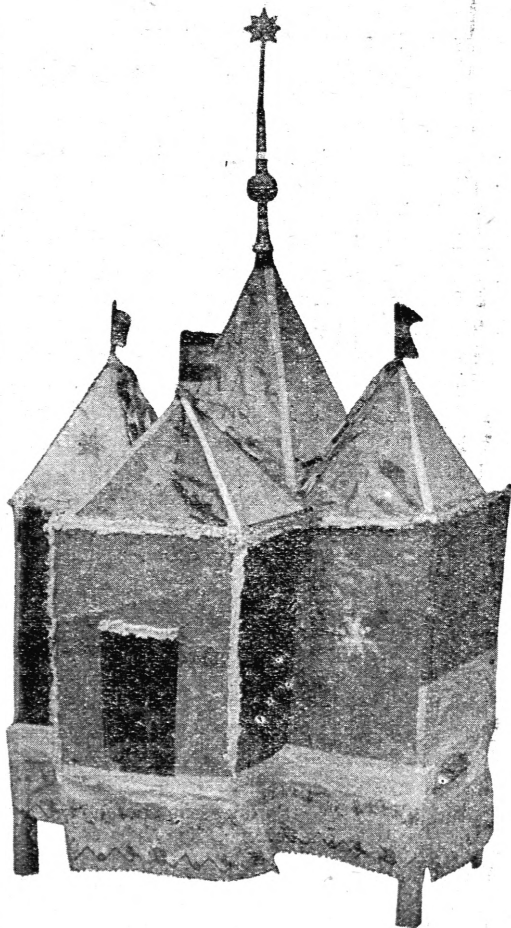
Gyöngyöspata. A népviselet igen festői és jó állapotban még megvan. Szép kendők, ringó szoknyák, a nők is viselik a fényesszárú csizmát. Nagyon szép csörgős guzsalyok vannak. Lakosainak száma kb. 3000.

Nagyréde. A Rhédey grófok nevüket innen vették. Szintiszta magyarok lakják — kb. 2600 lélek — viseletük ősi. A nők bő ingvállat, apró ráncokba szedett színes szoknyát viselnek. Főkötőjük díszes, kivarrásos. A férfiak fekete bársonymeilényt, borjuszájú inget és zsinnóros nadrágot hordanak. Rozmaring a kalap mellett.

Ez az első Magyar Farsang természetesen csak a magja annak a Magyar Farsangnak, ami majd kiépül. S az első ilyen értelmű Magyar Farsang pedig mégint csak azért támad, hogy a jövőre tucatjával próbálják feltájni: a népművészeti ünnepeket — el kell osztani az országra és az esztendőre.

Bábtáncoltató

A magyar betlehemes játéknak volt egy ősi formája, a bábos, vagy bábtáncoltató betlehem, de ez már csakugyan ritkaságszámba menően lelhető fel élő népszokásaink között. Az ilyen bábtáncoltató betlehemes játéknak voltak élőszereplői s voltak bábszereplői, utóbbiakat természetesen megint csak élő személy mozgatta, a bábtáncoltató. Egy ilyen bábtáncoltató játék a szatmármegyei Tiszacsécsé községből való. Élő személy öt szerepel itt: egy angyal, két fiatal juhász, egy öreg juhász és a — bábtáncoltató, az első négy szerepének megfelelően öltözve, a bábtáncoltató viszont — „szerepének megfelelően” — csak egy közönséges ruhában táncoltatja a bábokat. Báb, nyolc tartozik a játékhoz, ha az ábrát nézzük, ez a nyolc báb a következő: a) harangozó, b) c) juhász, d) ördög, e) és f) angyal, g) halál, h) Heródes. A kép a bábokat az eredeti nagyságnak körülbelül egynegyedére kisebbítve mutatja, mindegyik báb egy fogóval ellátott fahengeren van kiformálva, arcuk, öltöztetük szerepüknek megfelelően változatos, sőt kifejező. A betlehem szekrényének magassága, a talpazattal a csillagig száznyolcvan centiméter, szélessége e méret fele. A játék egyik énekének egy versszaka pedig így szól:

I-i-i. A kenyér mindennapi
 úgy lehetne jóllakni,
 Hogyha adna valaki,
 I-i-i, a kenyér mindennapi.

E bábos betlehemes játékban a bábok is „beszélnek”, természetesen a bábtáncoltató utján. . . .

Szentistvániak angol, olasz lapokban

Két képet közöltünk decemberi számunkban a szentistváni betlehemes-játékról, meg szövegészletet. Nos, külföldi lapok mégis csak ránkontráztak: egy angol lap a »The Illustrated London News«, hat képet közöl ugyanerről és az olasz »L'Illustrazione Italiana« ugyancsak hatot. Az angol újság képei színesek, no de hát mit csináljunk, ugyálszik a London News«-nek azért mégis csak több előfizetője van, mint a Bokrétások Lapjának,

futja nem csak sok klisére, de színesre is. De lássuk a szövegeket, amik az angol és az olasz lapban a képeket kísérik.

A London News ezt a címet adta: »Karácsony-est ünneplése egy romantikus országban, festői népviseletben. Eredeti népi-játék, népviselet és néptáncok Magyarországon«. S a magyarázó szöveg ilyenféleképp szól: Most hogy a karácsonyi ünnepek közelednek, bizonyára különös érdeklődést keltenek ezek a

betlehemesek

színes fényképek, melyek egy eredeti karácsony-est ünneplését mutatják magyar falvakban. A főeseménye ennek Jézus születése. Mindent a legnagyobb hódolattal játszanak a szereplők. A szent gyermeknek a születését angyal jelenti be — a lányok, magas fejedisben, — és a pásztorok is, akik látták az Ő csillagát keleten, mialatt a nyájukat őrizték éjjel, megérkeznek, hozván az Ő leg szebb bárányukat felajánlásképpen. Az ökrök és bárány megszemélyesítése némi derűt visz a játékba. Mielőtt a betlehemes játék megkezdődne, a leányok az időt énekeléssel és kézimunkával töltik, míg a fiúk »szobajátékokkal« szórakoznak. (A »szobajáték«? Például kártyázás — dióban. A szerk.) Utóbb sor kerül egy körtáncra, amit fiúk járnak, ez némiképp hasonlít a »Paul Jones« nevű angol tánchoz.

Az »L'Illustrazione Italiana« hat képből mutatja be a szentistváni betlehemeseket és a kivetkező címet adja: »Karácsony falun«. Egyébként pedig a következőket írja: »Viszszafordulásában a dicső betlehemi éjszakának minden nép a maga legjellemzőbb szokásait adja, hogy ne vegyen el semmit fenségétől a világ legnagyobb keresztény ünnepének, sőt minél melegebbé tegye az ünnepet. Most itt egy különleges megemlékezést adunk magyar falusi házak szokásaiból, mely házak még állandóan tartják a régi szokásokat. S a képek alatt az aláírások ilyesféleképp hangzanak: 1) Leányok eredeti viseletben kézimunka mellett. 2) A betlehemi pásztorok bocsájtást kének. 3) A pásztorok elmondják, hogy az angyalok miként nyilatkoztatták ki bocsájtást kérnek. 3) A pásztorok elmondják, egy »megszemélyesített« ökröt mutat fenn az ökrök fején a lepedő-bőr részen jól ismert szentistváni legényke barátunk mosolyog elő. 5) Az angyalok imádják a kis Jézust. 6) Pásztorok az éjszakában.

Nem kétséges természetesen, hogy még egynéhány nagy külföldi képeslapban napvilágot láttak ezek a képek, ha kettőben számunk elé kerültek. A szentistváni bokréta »játsszóháza« de nagyon komoly magyar beszédet mond így képeken át is a világ igen hatalmas népeihez. Nagyon értékes beszédet.

Tiszacsécséi bábok

A Népelet felvétele

Kit, hol, mért vernek meg?

Gölödinesek

Ordasi atyafiak! Ne' haragudjatok, hogy a «mantalövés» megszellőztettem, de nem teszel kivételt a géderlakkal sem; most a magunk háza előtt sóprök!

Az öregek nyomán így mesélhetem el a gölödines históriát:

Rége a kanászt kosztal választotta a község. Még pedig úgy, hogy naponként más-más háztól vittek neki ebédet, amint sor szorint következett. Minden nap a «kobolyaparti» füzesben várta a kanász az ebédet, ahol déltájt már a konda is lehűsölt: a Kobolya, egy kőhajításnyi széles, mély tó, melynek vize a legforróbb nyáron sem apad el. Benné a halakat kukoricával etetik a bérlők s nyáron a mosófák csattogása meg a lubickoló gyerekklad zsjája ugyancsak hangossá teszi a környéket. De hogy a történetet folytassam, tehát mindennap itt várta a kanász az ételhordó gyereket. Azonban ama bizonyos időben, már napok óta alig evett valamit a kanász. De hiszen mindennap megérkezett a gyerek az egédde! Meg, de — akár hiszik, akár nem — mintha csak a családok összebeszéltek volna, hogy megtréfálják a kanászt, minden nap gombócot kapott, vagyis gölödint. Csupa véletlenségből — épp egy hete — mert valójában egyik család sem tudta, hogy mit küldött előtte való nap a másik, de hogy is volt rossz tréfa a folytonfolyvást gombóc. Vagyis az a bizonyos gölödín. Az öklömnyi, tehát kiadós gölödineket vagy három-négy napig csak nyegegette az öreg, aztán nagyon-nagyon elunta. Más étel után vágyakozott. S a nyolcadik napon is megérkezik az ételhordó gyerek. S a kanász előveszi a csizmaszárból a kanalat, a lajbizebből a buglyibicskát és leül. Nos, amint felemeli a fedőt, hát — megint gölödín! Dühében most már megragadta a lábost és tartalmát kifordította a földre. Illetőleg hatalmas mérgében, meg hogy ne is létsza a megunt ételt, csak marokra fogja a rövidnyelű ostort és puff, puff, ostorozni kezdi a hatalmas gölödineket. Puff, puff s azok elkezdének fordulni, gördülni — puff, puff, puff — gurulnak már sebesen, történetesen a Kobolya irányában. Puff, puff, az öklömnyi gölödinek csak be a — Kobolyába...

Az eset természetesen nem maradt titokban és nagy vidámságot keltett az egész környéken.

S azóta a géderlakkai a — gölödinesek.

És az is bizonyos, hogy azóta Géderlakon a kanászt — koszt nélkül fogadják.

Vizslovszky László Géderlak.

Minden környéken akad ilyen történet. A bokrétásokat, bokréta-barátokat kérjük, jegyezzék fel, küldjék be a Bokrétások Lapjának.

Ki bujt a szög — Meinhardt zsákjából

Igy szólt a megbeszélés: »A Magyar Falu nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket«.

Ez természetesen nem mi mondjuk, a hit, amivel mi a magyar falvak felé fordultunk, nemcsak nem rendült meg, ellenkezőleg a magyar falvak népe a mi legvérmesebb reményeinket is beváltotta és szeretetünk joggal izmosult rajongással, Fentieket Meinhardt Kurt mondotta egy napilap munkatársának, abból az alkalomból, hogy az megkérdezte tőle, mért jutott fizetési zavarba az Angolpark. Mert az ilyen néven ismert mulatóterületnek az újságokk szerint fizetési zavarai vannak. Tehát Meinhardt Kurt főrésvényes panaszkodott ekként, illetve kicsit még kerekebben, az Angolpark keretében megalkotott »Magyar Falu«-ról. Amely »árgyban« a bokrétás ügyek vezetőinek tavasszal eleget főtt a feje, akkor, amikor arról volt szó, hogy ebben a hullámvasutban, pofemberben, rejtelmek kastélyja stb. rokon »magyar faluba« feltelepítik egynéhány igazi falu népét, mért ne — magyarázták — ha egyszer népművészeti nekilendülés van. S úgy tettek, mintha csakugyan nem lehetne megérteni, mért reszkettek meg mindazok, akik biztosan tudják, mi a népművészeti mozgalom igazi jelentősége. Tudniillik, az semmi esetre sem, hogy a hullámvasutban, pofemberben, rejtelmek kastélyában családott cégek gondjait megszüntesse. Cégek? Akkoriban ez ügyvel kapcsolatosan Meinhardték faluszakértői ugyan már majdnem azt is tagadásba vették, hogy üzleti vállalkozások, majdnem el akarták hitezni, hogy — ebben az egyben nem, ez a magyar népművészet kultusza — minden »áldozat« árán is — no, de most kibujt a szög a zsákjából s maga a főrésvényes — bujtatta ki.

Mielőtt azonban rátérünk a szögre, azért még a legteljesebb örömmel állapítjuk meg, hogy nem akadott több egyetlen magyar falunál, ahonnan az angolparki magyar faluba annak idején — nép került.

Tehát a szög, ami kibujik, hogy a megbeszélés idevonatkozó részei teljes egészükben így szólnak:

»Meinhardték — mint most maguk mondják — nem akartak vitába szállni az Uristennel, új és új vállalkozásokba fogtak, hogy a mostoha időjárás okozta veszteségeket és azokat a hiányokat, melyek ezek következtében a cégtulajdonosok vagyoni helyzetében már pár évvel ezelőt mutatkozni kezdtek, valamiképpen pótolják. Így született meg a legutóbbi angolparki szezon alkalmával a »Magyar Falu«, amely azonban a többi hasonló rendeltetésű és hasonló célú vállalkozással együtt, nem váltotta be a hozzáfűzött várakozást, ellenkezőleg, a Magyar Falu a legutóbbi szezon legfőbb veszteségforrásává növekedett. Szóval új és új vállalkozásokba fogtak, — tehát például a Magyar Falu ugyebár szabályos vállalkozás volt — nem vagyunk nagyon rossz emberek, de nem fakadunk sirva, hogy ilyen — rossz vállalkozásokba fogtak, igenis, lehetetlenbe,

nem fakadunk sirva, a legteljesebb tudatában annak, hogy mi is a különbség aközött, ha itt-ott nagyon nagy magyar ünnepeken a magyar nép szinte szerartássszerűen dalolja ősi dalait, járja ősi táncát, ősi szokásait, vagy pedig ha mindebből igen rossz »hivatásosság« támad. Valóban a bokrétámozgalom kertészei ezzel ellentétben szinte tul szigoruan kezdik fogni a dolgot, a szabályos bokrétákat még attól is visszatartva, hogy szíre-szóra kis ünnepeken vegyenek részt, rángattassák magukat ide meg amoda, igen az esetleges hiuskodást is felfokozzuk — büszkeséggé: amivel a szíre-szóra szaladozás mértőben ellentétes. Szóval a Magyar Falu a többi »hasonló« rendeltetésű vállalkozással együtt nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket? sőt »a legutóbbi szezon legfőbb veszteségforrásává növekedett? Nem fakadunk sirva — engedelmet — hogy az üzlet elszámoltatta magát e területen.

Káröröm?

A leghatározottabban — nem!

Csak Isten őrizz, hogy ilyen »Magyar Falu« kezdjenek szuperálni. Isten őrizz!

Szörnyű lealázása volna — magyar falvakkal.

Nagy öröm, büszkeség, hogy egyetlen falunál nem akadott több, ahonnet beköltözött volna valaki is az angolparki magyar faluba. Még nagyobb öröm volna természetesen, ha — egy se akadott volna. Ott az egyben valami nem is stimmel. Hogy a közfelfogás ott egyáltalán lehetővé tette, miszerint egy egyébként bizonyára kitünő vargamester ilyen értelemben csapatot állítson össze, — nem hiszszük, hogy nagy dicsőségére a községnek — nem stimmel. (Varga maradjon a kaptafánál? Lehetséges... És a helység fogja keményebbre a közszellemet? Bár általában is, a mozgalom értelmezése szerinti süszterek — átvitt értelemben is — bátran maradhatnak kaptafáknál.) Igen azon el kell tünödni, mért akadott helység ahonnet egyáltalán kikerülhetett a Magyar Falu számára népi csoport? Nem a helység iránti rosszindulatból kell ezen eltünödni, hanem aggódo szeretetből.

És most »megvédjük« — Meinhardt Kurtot. A Magyar Falu terve persze rögtön annyira atlátszóan viselte magán annak jelét, hogy csak árthat a magyar népművészeti mozgalomnak, hogy rögtön igen komoly felháborodás támadt. Ezzel szemben hány más handa-banda »terve«, ami a bokréta-sikerekre ragacsolja magát, kivált itt-ott még ideig-óráig tartó lelkesedést is, holott épp mert kevésbé állátszóan veszedelmes, mint a Meinhardt Kurt »terve« volt, — veszedelmesebb; Meinhardt Kurt bárány volt? De azért — nem fakadunk sirva.

**Madarat tolláról
helységet bokrétájáról
ismerni meg**

Az étel nem izlik

Ista: János György Váralja.

A madárdalos messze falvak bokrétás népe közé, Pestre, először vetődött fel a bokrétás legény.

— Vigyázz, fiam! — intette őt a gondos anyja. — Én még nem jártam ott, de hallottam, hogy Pesten vagynak a világ legszebb vászonycselédjei, el ne csavarja valamék a fejedet.

— Ne busujjon, édesanyám. Vigyázok. — Felelte a bokrétás legény és szívébe a kíváncsiság láza mellé odatette az anyai intelmet.

— Az orcájuk fehér, a kezök, mint a patyolat. Hát vigyázz, én gyönyörűségem.

— Jóvan, édesanyám, ne busujjon. Nem fog én rajtam az ő varázserejük.

— No, no.

És a vonat besurrant a Keletibe, vitte a sok vidéki, tarka népet.

Vitte a legényt is és odaadta a nagyszerű bokrétás játékok sodrába.

A magas házak rábámultak a legényre és az visszabámult azokra. A tenger nép elaradt mellette és ő megcsodálta a sokadalmat, amely mindig megy, mozog, mint a hangyasor eső előtt.

— Vigyázz, fiam! — Harangozott szívében az édes szava, valahányszor elment egy-egy pesti vászonycseléd mellett, akinek az orcája fehér, a keze, mint a patyolat.

— Ne busujjon, édesanyám! — Felelte vissza a legény az intőszó visszhangjának. — Ne busujjon! Nem fog én rajtam az ő varázserejük! ... Nem fogott.

Pedig be sok szempár nézése siklott végig a barna arcon, fekete bajszon, déceg természetén.

... És mégis.

Ott történt, ahol a csoportok tarka seregben érkeztek. Ott történt! Ebédkor. Halálos történet, szomorú, szívrepesztő történet.

A legény bokrétájá várt a sora, hogy étkezéshez jusson. Csörögtek, kiabáltak, daloltak a bokréták, melyik hogy.

A legény szédült a zajban s izgatottan emelte át tekintetét a szomszéd asztal bokrétájához. Az dalolt, virágról, szívről boldogságról, tele tüdővel, szívvel. Ott dalolt a csoportban Erzsi, a barna arcú lány és dal közben ránézett a legényre, mint csillag, mikor kibújik a kék hegyek mögül. Dalolt és mosolygott Erzsi.

A legény megdöbben. Valami a szívébe vágott. Mi volt az, mi az? Mi történt vele? — Mér nem esző már? Nem látod, elötted az étel! — Szól és meglöki a mellette ülő.

A legény nem szól, csak feláll, neki támaszkodik a falnak, szembe a leánnyal és nézi, nézi, mint a nap a játszadozó lepkéket a mezőben.

A leány ráveti néha gyémánt szemét, mint a tékozló hajnal a harmatot a fenyő ágára,

de csak evés után szól rá:

— Mi az, hallja maga! Falán nem kap büntetésből enni, vagy nem izlik? — És huncutul felnevet.

A legény fakó lesz e szóra, de nem szól, csak néz mereven a leányra, mint a letépett virág. Néz hosszan, amíg el nem megy az a bokrétájával.

*

Egy év múlva ismét feljön a legény. A szeme kereső.

Az anyja megint a szívére kötötte.

— Vigyázz, fiam.

A legény vár, vár nyugtalanul a kapuban a pesti ház mellett. Csoportra vár. Arra a bokrétára, ahol Erzsi van.

Erzsi! Milyen szép név.

És a bokrétá megjön. A bokrétában Erzsi. Megismeri a legényt. A legényt is Erzsi. Rá szól nevetve:

— De az idén csak eszik?

A legény rámosolygott, megfogta a kezét csendesen, valamit sugott neki. Erzsi lehajtotta a fejét, piros lett, mint a pipacs...

... És dáiában ő nem evett. Csak nézte a legényt noszsan, mélyen, elgondolkodóan. Aztán odalopakodott a bokrétá vezetőhöz és megkérdezte:

— Ha férhez mennék, akkor is benn maradhatnék a bokrétában?

— Igen.

Erre kiderült a leány arca s a legénynek valamit intett, amit csak az értett meg.

BOKRÉTÁS HIREK

Kovács házy Vilmos jubileumához. Azok, kik már részt vettek a Szent-István hét Gyöngyösbokrétájában, jól ismerik Kovács házy Vilmos tanácsnokot, aki a Székesfőváros képviselőjében a vendéglátó házigazda. Jól ismerik és nagyon szeretik, őt nevezték a Gyöngyösbokrétá tanácsnokának. Igen, a vendéglátás minden esetben a legtökéletesebb, nem csak olyan értelemben, amit a vendéglátó a vendéglátás külső értelmében ad, hanem abban is, ahogyan adja, meleg szívvel, csupa simogatás lélekkel. Kovács házy Vilmos minden esztendőben könnyes szemmel nézi az első próbát és könnyes szemmel bucsuzik a bokrétásoktól az utolsó előadás után. A „Gyöngyösbokrétá tanácsnoka“ most jubilált: harminc esztendeje, hogy a főváros szolgálatába lépett. A fővárosban már vendéglátott bokrétások e jubileumról igaz örömmel értesültek.

Minden szombaton! Hosszúhetényi híradás szerint határozatba ment, hogy a hosszúhetényi Bokrétá tagjai minden szombaton rendszeresen összegyűlnek. Ilyen alkalomkor természetesen mindig újra életre kel egy ősi dal, olykor több is. A hosszúheté-

Makkos Hettyey felv.

Bujáki menyecske otthon

A februári szám részére a kéziratokat már is kérjük, — de legkésőbb február 5-ig.

nyiek jól ápolják a bokrétás ösztartást és a bokrétás kötelességeket.

»NÉPELET«. A Magyar Néprajzi Társaság évnegyedes képes folyóirata. Megszerezhető a Magyar Néprajzi Társaság tagságával, vagy előfizetés útján. Az évi tagdíj 4 P, mely két részletben is befizelhető. (Az előfizetés évi 8 P.) Tagsági jelentkezés, vagy előfizetés küldendő: Magyar Néprajzi Társaság Titkári Hivatalának, Budapest, X., Elnök-u. 13. Néprajzi Múzeum.

Glatz Oszkár felolvasása Bujákon. Glatz Oszkár, a hírneves festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára, kormányfőtanácsos, a Magyar Bokréta Szövetség vezetőségének egyik legtevékenyebb tagja, előadást tartott Bujákon, ahol különben minden szabad idejét tölti. Az előadás természetesen a népművészetek ápolásának kérdéséhez kapcsolódott és jelen volt a bokréta testületileg, de rajtuk kívül mintegy 150—200 személy, aki nagy érdeklődéssel hallgatta az előadást. Az előadó kedves hangú táviratot küldött a szövetségnek, melyben magáról, valamint a bujákiak üdvözlését tolmácsolta.

A „galamboki galambok” férjhez mennek.

Galambokról írják: Horváth László eljegyezte Gerencsér Gizellát, Horváth Ágoston eljegyezte Tóth Dóri Máriát, Póka Jenő már novemberben feleségül vette Bencze Juliskát. A beszámolót Varga János tanító barátunk, a galamboki Bokréta helyi elnöke küldte, s most következik az igen kedves csattanó: »En szombat, január 26-án tartom eljegyzésemet Kálócsi Annával, aki szintén a Bokréta tagja«. Bokrétás — éljen: ezt már nevezük, — galamboki galambok farsangjának.

Az „ezüstös” dolmány. Gyöngyösön a Mátraalján jártam, hogy a magyar Farsang megvalósítá a előtt még megtekintsem a csoportokat, melyek a gyöngyösi bokrétás farsangban majd részt vesznek. Közbevetőlegesen megjegyzem, igazán kedves meglepetés volt, hogy a gyöngyösi állomáson kékbelibe öltözött legények vártak, ama bizonyos óriás ezüstgombos kékbeliben, ami Gyöngyösön a gazdálkodók gyönyörű viselete volt. Volt? Legalább is nagyünnepi öltözéke lesz újból úgy látni egy-két „eljelből”. Mondom, ahogy a szállodában lerakom a holmimat, beülünk a vendéglőbe, mivel épp — tízóraizni kellett. S ahogy üldögélünk és beszélgetünk a bokréta-ügyek számtalan értelméről, az „uj” divatról, ami ősi alapon itt van s annak szükségességéről, hogy azt bizony szépséges életké kell izmosítani, egyszer csak Rejlik József nevezetű fiatalember azt mondja:

— Hát ha a jó Isten elhozza azt az időt, hogy kiszólit a legénységűl, én bizony ebbe az ezüstös dolmányban tartom az esküvőmet.

Nagy, nagy öröm egy-egy ilyen rejtett kijelentés, mert igenis, ilyen kijelentések adják a mozgalom teljes elmélyülésének reményességét. S amikor mondom már csak kipusztuló ruhafélének kezdett számítani az »ezüstös« az következik, hogy Gyöngyösön, — egy forgalmas városban, tehát semmiképp sem világgaztól elzárt helyen — a jobb gazdák fini újra csináltatják is a már-már megtagadott igazi ünneplőt. Világ ámulására, de — maguk örömeire is, amit a kultusz elmélyülése szempontjából van olyan fontos, mint az első. (P.)

A géderlakai Bokréta helyi bemutatója. Géderlacról kaptuk e sorokat: December 30-án, a géderlakai katolikus kör 25 éves fennállását ünnepelte. Ezen a napon rendezett a helyi Bokréta előadást, hogy a község népe és a környék előkelőségei előtt fejlődéséről beszámoljon. A házak ezen az ünnepnapon nemzeti színű zászlókkal voltak felékesítve. Délelőtt tizkor Horváth Győző dr. püspök a kalocsai főkáptalan prépostja misét celebrált, amelyben a bokrétások testületileg vettek részt. Majd az iskolában diszközgyűlés volt, melyen Verseyhy Károly törvényhatósági biz. tag a géderlakai Bokrétát is köszöntötte: „Üdvözöllek géderlakai Bokréta! Büszke lehet rád a község, melynek virágaiból ily nemes, gyönyörű virág köttetett». A közgyűlést egy órákor diszebéd követte. Este hat órákor azután a borostyánnal és zászlócskákkal izlésesen feldiszitett iskolában előadás volt. Csakhamar le kellett zárni a bejáratot, mert több ember már nem fért a terembe. Kujáni Ferenc dr. tb. kanonok, érseki iroda-igazgató, a kalocsai Bokréta lelke is megérkezett és megkezdődött a műsor. A menyecskék kardaljai és körtáncjai elképzeltető nagy hatást tettek, azután a vegyes csoport ujkáról szállt a dal: „Buza, buza, de szép tábla buza, Kisarkallik a kalocsai utra . . .” Minden dal után dörgedelmes taps. Az ujonnan szervezett kis bokrétás csoport szünni nem akaró tapsoként kapott. S végül a legénytánc volt nagyon jó csattanó, nyolc szép szál legény, fekete zsinóros nadrágban, fénylő eszímában, piros cakkos bornyuszájás ingben, melynek ujján a kézfő táján virágok vannak pántlikaszzerűen körbe varva — mint régen! — fekete, gyöngyházgombos mellények színes pamutú kivarrott kötények, melyeknek a sarkát az övbe szorították, remek látvány volt. A bokrétások — „elyből” — természetesen itthon sem ismételték semmit — „nem színészek” — még a kötelező kalapemelést, illetve kendőlengetést sem ismételték. Befojezésül csak egyet: A turáni átok lassan talán már feloldódik a magyar lelkekről, mert a magyar kezdi önmagát megbecsülni, megérteni. Ezt bizo-

nyítja sok példa között a géderlakai Bokréta bemutatójának — „hazai” sikere is.

(V. L.)

Bertók Veronka a géderlakai Bokréta tagja és Kiss József január 29-én tartják esküvőjüket.

Gondolja jól meg

hogy a Bokrétások Lapja egész évi előfizetési ára összesen 1 P 50 fillér. Mit kap egyébként ilyen összegért? Csak ujságot kaphat, mégpedig olyan kedveset, mint a Bokrétások Lapja. — Fizessen elő!

„Kutyafejű tatár.” Orosz hadifogságom idejében történt . . . A wjatikai kormányzóság területén egy főiskolai végzettségű tatár főember gazdaságába dolgoztam s a magyar és tatár népek történeti kapcsolatairól is beszélgetve, megemlítettem, hogy nálunk „kutyafejű tatár” néven is emlegették őket, nyilván, mert vadak és kegyetlenek voltak, mint a kutyák. Erre ő kinevetett s elmondotta, hogy a kutyafejű tatár elnevezés onnan van, hogy az ő zászlójukon fekete-fehér kockákból álló mezőn egy-egy gyönyörű kutyafej volt mindkét oldalon művészileg kihimezve s ez nekik éppoly nemzeti jelvényük volt, mint a kínaiaknak a sárkány. Ugyanez a kutyafej díszítette minden tatár főtiszt nyeregtekercsét, mellpáncélját, sisakját és pajzsát is. A jelvény eredetét illetően elmondotta, hogy a kutyák soha és sehol sem volt a vadás és vérszomjasság szimbóluma, hanem éppen ellenkezőleg, a hűség, engedelmesség és ragaszkodás megszemélyesítője.

Nem kell tünődni

azon, hogy érdemes-e előfizetni a Bokrétások Lapjára. Elősegíti ezzel, hogy a bokréta-mozgalom szócsövének hangját felfokozza s ezzel együtt egyre jobb, kedvezőbb olvasmány-bokrétának örül. Aldoz pedig összesen évi 1 P 50 fillért.

Bokrétából Nagybaracskán. Nagybaracskáról írják: „Januárban nagy bokrétából rendezünk. Igen szépnek ígérkezik, mivel majdnem félszáz pár táncol úgy öltözve, ahogyan Pesten is mutatkozott a bokréta.”

Felelős szerkesztő és kiadó:

PAULINI BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49. szám.

Telefon: 40—5—44.

Hoffmann és Társa nyomda, Próféta-utca 7.